

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

5 בנובמבר 2008

417

ז' בחשוון התשס"ט

עמוד

218 ..... הצעת חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 5), התשס"ט-2008

הצעת חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 5), התשס"ט-2008

1. בחוק הספנות (ימאים), התשל"ג-1973 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, בהגדרה "צוות" –

ד ב ר י ה ס ב ר

הימאים, ובכלל זה ההוראות לעניין השיפוט המשמעתית של בית הדין המשמעותי לימאים, גם על כלי שיט קטנים ועל המשיטים שלהם, וכן לקבוע הסדר של ערעור ברשות על פסקי דינו של בית המשפט לימאות. השטת כלי שיט קטן נעשית פעמים רבות לא כמשלח יד אלא כתחביב בלבד, ולכן השיפוט המשמעותי בהקשר של משיטים אינו בהכרח חלק מהסדרת מקצוע במובן המקובל של העניין. יחד עם זאת, ישנם טעמים אחרים בהחלת השיפוט המשמעותי על משיטים, כפי שנעשה בתקנות המשיטים. כמו באניית צי סוחר, גם משיט כלי שיט קטן (למעט אופנוע ים) נמנה על צוות כלי שיט, שמתקיימת בו הירארכיה "פיקודית", אשר בראשה עומד ה"סקיפר" (קברניט כלי שיט קטן), ושמטרתה תיאום בין הגורמים השונים בצוות כלי השיט הנעשה בידי הגורם המקצועי ביותר האחראי על תמרונו של כלי השיט, כנדרש על פי צורכי בטיחות השיט. לפיכך, המשמעת בכלי השיט, במובן של כפיפות להוראות הקברניט, היא חלק בלתי נפרד מהשטת כלי שיט קטנים. בנוסף, בית הדין המשמעותי מורכב מנציגי ציבור, מנציגי הימאים ומנציגי בעלי כלי השיט; הרכב זה מבטיח שיפוט בידי אנשים בעלי הכרות עם עולם הימאות, מאפייניו ותנאי המציאות הייחודיים לו, באופן שיביא לפיתוח נורמות התנהגות מקצועית בים (כללי הימאות הטובה "Good Seamanship") המותאמות לצרכי הענף, ויגביר את בטיחות השיט. במהלך השנים בית הדין המשמעותי לימאים ובית המשפט לימאות פסקו מספר הלכות משמעותיות-מקצועיות חשובות ביותר, אשר מהוות חלק מכללי "הימאות הטובה" החלים על משיטים, ומדגימות את הצורך שבהחלת השיפוט המשמעותי על משיטים. מעבר לכך, נורמות שנקבעו בהקשר להתנהגותם של ימאים בכלי שיט "גדולים" יותר, הן רלוונטיות גם בהקשר של משיטים. גם שלילת קבועה או זמנית של תעודת הסמכה (תעודת המשיט), שהיא אחד העונשים שבסמכות בית הדין המשמעותי לימאים להטיל, באופן המשקף את פוטנציאל הסיכון לחיי אדם שנובע מהתנהגות המשיט, מהווה נדבך חשוב בהטמעה של נורמות בטיחות השיט בקרב משיטים, והרתעה עבור קהיליית המשיטים כולה. בנוסף, לפי הדין הבינלאומי, לקברניטי כלי שיט, באשר הם, יש חובה לסייע בהצלת חיים בים, חובה המעוגנת בסעיף 39 לחוק הימאים. חובה זו חלה גם על משיטים. עצם החלת משטר של "ערכות הדדית" לחיי אדם בים מצדיקה כי למשיטים עצמם תהיה השפעה על גיבוש כללי "הימאות הטובה". לבסוף, ההליך המשמעותי מאפשר ייצוג טוב יותר למשיט, נטל הראיה הנדרש להוכחת עבירה

בללי חוק הספנות (ימאים), התשל"ג-1973 (להלן – חוק הימאים), מסדיר את תנאי כשירותם, הכשרתם, הסמכתם, העסקתם ושירותם של ימאים בכלי שיט ישראליים, שהם כלי שיט הרשומים או החייבים ברישום במרשם הישראלי לכלי שיט לפי חוק הספנות (כלי שיט), התש"ך-1960.

מכוח פרקים ט"ו ו-ט"ז לחוק הימאים מוחל שיפוט משמעותי על ימאים ב-4 ערכאות שיפוט: הקברניט; המפקח על הימאים; בית הדין המשמעותי לימאים, ובית המשפט לימאות כמשמעותו בחוק בית המשפט לימאות, התש"ב-1952, שהוא בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לימאות. לפי סעיף 172 לחוק הימאים החלטתו של בית המשפט לימאות היא סופית ואין עליה ערעור.

סעיף 225(א) לחוק הימאים קובע כי החוק האמור לא יחול על כלי שיט קטנים (שתפוסתם ברוטו היא פחות ממאה טונות) המפליגים במימי החופין של ישראל, ואולם שר התחבורה והבטיחות בדרכים מוסמך להחיל עליהם, בצו, את הוראות חוק הימאים, כולן או מקצתן.

עד שנת 1984, הוחל השיפוט המשמעותי לפי חוק הימאים רק לגבי ימאים המשרתים באוניות צי סוחר, ונועד להבטיח את קיומה של המשמעת באוניות אלה. בשנת 1984, הותקנו תקנות הספנות (ימאים) (משיטי כלי שיט קטנים), התשמ"ד-1984 (שהוחלפו בשנת 1998 בתקנות הספנות (ימאים) (משיטי כלי שיט קטנים), התשנ"ח-1998 (להלן – תקנות המשיטים)), הקובעות הסדרי רישוי לעניין משיטים של שיט קטנים (להלן – משיטים). בתקנות אלה הוחלו הוראות השיפוט המשמעותי החלות על ימאים לפי חוק הימאים, גם על משיטים, מתוקף סמכותו של שר התחבורה והבטיחות בדרכים לפי סעיף 225(א) לחוק הימאים.

בפסק דינו של בית המשפט לימאות בתיק ימאות 29/05 מ"י נ' הירש שאוחד עם תיק ימאות 32/05 פונורוב נ' מ"י (להלן – פסק הדין של בית המשפט לימאות), נפסק כי לבית הדין המשמעותי לימאים אין סמכות עניינית לקיים שיפוט משמעותי לגבי משיטים. עוד נפסק, כי תקנה 3(2) לתקנות המשיטים שהחילה על המשיטים את השיפוט המשמעותי של בית הדין המשמעותי לימאים, הותקנה בחוסר סמכות.

מטרתם של התיקונים המוצעים בחוק הימאים, היא לקבוע באופן חד-משמעי ומפורש את תחולת חוק

¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 329; התשס"ח, עמ' 617.

- (1) האמור בה יסומן כפסקה (1), ובה, לפני "כלל העובדים" יבוא "לעניין כלי שיט המשמש למטרות מסחריות – ואחרי "לכלי השיט" יבוא "בעת השטתו";
- (2) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) לעניין כלי שיט שאינו משמש למטרות מסחריות – כל מי שחייב להיות בכלי השיט, בעת השטתו, כתנאי לכשירותו לשיט בהתאם להוראות לפי כל דין."

החלפת סעיף 117

2. במקום סעיף 117 לחוק העיקרי יבוא:

"הכפופים לשיפוט 117. השיפוט המשמעותי יחול על המפורטים להלן, לפי העניין, ולכל אחד מהם ייקרא בפרק זה "ימאי":

ד ב ר י ה ס ב ר

השיט ולכן ניתן להשאיר את ההגדרה הקיימת. לעומת זאת, בנסיבות שבהן כלי השיט משמש לתחביב, מוצע כי במסגרת הצוות ייכללו אנשי צוות הבטיחות כאמור לעיל. בשונה מכלי שיט המשמש למטרות מסחריות, לגבי כלי שיט המשמש לתחביב לא מוצע למעט "קברניט", "נתב" ו"מתלמד" מההגדרה "צוות". לגבי "נתב" ו"מתלמד" – הם אינם רלוונטיים למציאות של כלי שיט המשמשים לתחביב, שכן מדובר בכלי שיט קטנים שאינם זקוקים לנתב לשם כניסתם לנמל או יציאתם ממנו, והמתלמים בהם אינם מתפקדים כחלק מהצוות, להבדיל ממתלמים בכלי שיט גדולים. לגבי "קברניט" – הברלתו משאר הצוות לגבי כלי שיט המשמשים למטרות מסחריות נועדה להדגיש את מעמדו המיוחד במציאות הייחודית שבה פועלות אוניות הסוחר, הרחק מהחוף ומסיוע כלשהו, כאשר התנהלות הקברניט מול הצוות היא "מעין צבאית". מאפיינים אלה אינם רלוונטיים לכלי שיט המשמשים לתחביב.

סעיף 2 סעיף 117 לחוק הימאים קובע לאמור:

"הכפופים לשיפוט"

117. השיפוט המשמעותי יחול על איש צוות ועל בעל תעודת הסמכה או פנקס ימאי שניתנו לפי הוראות פרק ב' אף אם אינו איש-צוות; לכל אחד מהם ייקרא בפרק זה "ימאי".

מוצע להחליף את הסעיף האמור, כך שלעניין שיפוט משמעותי בכל הנוגע לכלי שיט המשמשים למטרות מסחריות תישאר על כנה ההוראה הקיימת היום, בעוד שהשיפוט המשמעותי בכל הנוגע לכלי שיט המשמשים למטרות תחביב יחול רק על איש צוות שהוא בעל תעודת הסמכה שניתנה לפי הוראות פרק ב'. זאת, מאחר שהצוות בכלי שיט כאמור (המוגדר, לפי המוצע, ככל מי שחייב להיות בכלי השיט, בעת השטתו, כתנאי לכשירותו לשיט בהתאם להוראות לפי כל דין) כולל, פעמים רבות, אדם בלתי מוסמך שתפקידו לסייע למשיטים בביצוע מטלות כגון תצפית, קשירה וניתוק של כלי השיט וכיו"ב. אין הכוונה שהשיפוט המשמעותי, לגבי משיטי כלי שיט פנטיים, יחול על אותם אנשי צוות בלתי מוסמכים. ממילא אין הם אווזים בתעודת הסמכה שניתן להגביל אותה, להתלות אותה ובמקרים חמורים לשלול אותה, כך שעיקר תכליתו של השיפוט המשמעותי – סנקציה מקצועית הנוגעת להכשרת הימאי, אינה רלוונטית לגביהם. בנוסף, מדובר

משמעותית כבר יותר מהראיה המשמשת להחלטות בהליך מינהלי וההחלטות לגבי תעודת המשיט מתקבלות בידי גוף בלתי תלוי ולא בידי רשות הרישוי עצמה.

סעיף 1 בבסיס פסק הדין של בית המשפט לימאות, עומדת פרשנות סעיף 117 לחוק הימאים לגבי זהות הימאים שעליהם הוחל השיפוט המשמעותי. סעיף 117 לחוק הימאים קובע כי השיפוט המשמעותי יחול על איש צוות וכן על בעל תעודת הסמכה או פנקס ימאי שניתנו לפי הוראות פרק ב' אף אם אינו איש צוות. בסעיף 1 לחוק הימאים נקבעת הגדרת המונח "צוות", כך: "צוות" – כלל העובדים של בעל כלי שיט הממלאים תפקיד בכלי השיט, למעט קברניט, נתב ומתלמד כמשמעותו בפרק י"ח".

בפסק הדין של בית המשפט לימאות נקבע כי מאחר שהמשיט שהועמד לדין אינו עובד של בעל כלי השיט, הרי שהוא אינו בגדר "צוות", ומכיוון שלהבנת בית המשפט הוא גם אינו בעל תעודת הסמכה (שכן בית המשפט לא הכיר בתעודת משיט כתעודת הסמכה), סעיף 117 לחוק הימאים אינו חל עליו.

לפיכך, מוצע לתקן את ההגדרה "צוות", כך שתכלול באופן מפורש וישיר אנשי צוות שאינם עובדים של בעל כלי השיט, אלא מבצעים את ההפלגה כתחביב, למטרות נופש, ספורט ופנאי (נסיבות האופייניות בעיקר להשטת כלי שיט קטנים, ואשר היוו את הבסיס לפסיקת בית המשפט לימאות כאמור). ובלבד שהם נמנים על צוות הבטיחות של כלי השיט (הצוות הנדרש על פי תקנות הנמלים (בטיחות השיט). התשמ"ג-1982 לצורך הבטחת הפלגתו הבטוחה, אשר קיומו מהווה חלק מתנאי כשירותו לשיט של כלי השיט). מאחר שלפי סעיף 117 לחוק הימאים השיפוט המשמעותי מוחל על "איש צוות", תיקון ההגדרה "צוות" יבהיר את תחולת השיפוט המשמעותי גם על משיטים.

בהתאם, בהגדרה "צוות" בנוסחה המוצע, מוצע להבחין בין כלי שיט המשמשים למטרות מסחריות, ובכלל זה, הובלת טובין ונוסעים, דייג ועבודות ימיות (כגון גרירה בים, חפירת קרקע הים, הנחת צינורות וכבלים, צלילות מכלי שיט, מדידת עומקים, ביצוע סקרי קרקע הים, מחקר וכיו"ב), לבין כלי שיט המשמשים לתחביב. כאשר כלי השיט מועסק למטרות מסחריות ולא למטרות תחביב, הרי שהצוות של כלי השיט מועסק, לשם ביצוע הפעילות המסחרית, על ידי הבעלים, החוכר או המפעיל של כלי

- (1) לעניין כלי שיט המשמש למטרות מסחריות – על איש צוות, וכן על בעל תעודת הסמכה או פנקס ימאי שניתנו לפי הוראות פרק ב' אף אם אינו איש צוות”;
- (2) לעניין כלי שיט שאינו משמש למטרות מסחריות – על איש צוות שהוא בעל תעודת הסמכה שניתנה לפי הוראות פרק ב'”

3. בסעיף 149(ב) לחוק העיקרי, במקום ”איש צוות” יבוא ”ימאי”.
4. בסעיף 172 לחוק העיקרי, המילים ”והחלטתו תהיה סופית” – יימחקו.
5. הוספת סעיף 172א אחריו סעיף 172 לחוק העיקרי יבוא:

- ”ערעור על פסק דין 172א. (א) על פסק דינו של בית המשפט לימאות, בשבתו כבית משפט לערעורים, ניתן לערער לפני בית המשפט העליון, אם ניתנה רשות לכך מאת נשיא בית המשפט העליון או מאת שופט אחר של בית המשפט העליון שנשיאו קבע לכך או אם ניתנה רשות לכך בגוף פסק הדין.
- (ב) בקשת רשות לערער על פסק דין של בית המשפט לימאות, כאמור בסעיף קטן (א), תוגש בתוך שלושים ימים מיום מתן פסק הדין.
- (ג) ניתנה רשות לערער, יוגש הערעור בתוך שלושים ימים מיום מתן הרשות לערער”

ד ב ר י ה ס ב ר

במקביל, מוצע בסעיף 5 להצעת החוק, לקבוע בסעיף 172א הוראה המאפשרת להגיש ערעור ברשות לבית המשפט העליון על פסק דין כאמור. על פי המוצע, בקשת רשות ערעור תוגש בתוך שלושים ימים. הרשות תוענק בידי נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר שהוא קבע לכך, או בגוף פסק הדין של בית המשפט לימאות, וזאת בדומה להסדר הקבוע בסעיף 41 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ”ד-1984.

יצוין, כי נפח הפעילות הצפוי להגיע לבית המשפט העליון לאור התיקון המוצע כאמור הוא מצומצם ביותר. ב־10 השנים האחרונות הוגשו לבית המשפט לימאות 10 ערעורים בלבד על פסקי דין של בית הדין המשמעתי לימאים, וגם בהנחה מרחיקת לכת שלפיה יוגשו ערעורים על כ־50% מפסקי הדין של בית המשפט לימאות, הצפי הוא לבקשת רשות ערעור אחת לשנתיים, כך שבאיון שבין תוספת העומס על בית המשפט העליון (הקטנה יחסית), לבין הצורך שהלכות יסודיות ובעלות משמעות ילובנו בבית המשפט העליון, הרי שהאחרון גובר.

עוד מוצע, בסעיף 8 להצעת החוק, לקבוע הוראה שלפיה ניתן יהיה לבקש רשות ערעור לפי סעיף 172א לחוק הימאים כנוסחו המוצע, גם לגבי פסק דין של בית המשפט לימאות בשבתו כבית משפט לערעורים, שניתן לפני יום תחילתו של החוק המוצע, ובלבד שטרם חלף לגביו המועד להגשת בקשת רשות ערעור הקבוע בסעיף 172א המוצע.

בתפקידי סיוע בלבד, אשר אינם מחייבים מיומנות גבוהה או הכרה עם כללי ”הימאות הטובה”.

סעיפים פרקים ט”ו וט”ז לחוק הימאים, שעניינם 3 ו־6 שיפוט משמעתית, חלים על אנשי צוות ועל בעלי תעודות הסמכה או פנקס ימאי שניתנו לפי הוראות פרק ב' לחוק הימאים אף אם אינם אנשי צוות, אשר מכונים לאורך פרקים אלה ”ימאים” (ר’ סעיף 117 לחוק הימאים). מוצע לתקן את סעיפים 149 ו־183 לחוק הימאים שבהם קבוע המונח ”איש צוות”, במקום ”ימאי” ולהחליף מונח זה במונח ”ימאי”.

סעיפים סעיף 172 לחוק הימאים, שעניינו סמכויות בית 4, 5 ו־8 המשפט לימאות בערעור, קובע כי החלטת בית המשפט לימאות, בשבתו כבית משפט לערעורים, היא סופית, ואין אפשרות לערער עליה. אמנם מאחר שהדיונים בבית הדין המשמעתי הם דיונים מקצועיים לגבי נורמות מקצועיות ראויות (כללי ”הימאות הטובה”) הרי שעל פי רוב בהחלט מספיקה ערכאת ערעור אחת – בית המשפט לימאות, אשר הוא בעל מומחיות מסוימת בתחום הימי יחד עם זאת, כאשר פסק דין עוסק בשאלה משפטית מובהקת, כגון פרשנות חוק הימאים ושאלת החלת סמכות השיפוט המשמעתי של בית הדין לגבי משיטי כלי שיט קטנים, מן הראוי הוא, כי תהיה אפשרות לערער ברשות על פסק דינו של בית המשפט לימאות.

לפיכך, מוצע בסעיף 4 להצעת החוק, לתקן את סעיף 172 האמור ולמחוק ממנו את ההוראה הקובעת את סופיות פסק הדין של בית המשפט לימאות.

6. בסעיף 183 לחוק העיקרי, בכותרת השוליים, במקום "איש צוות" יבוא "ימאי".

תיקון סעיף 225

7. בסעיף 225 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) סעיפים 4 עד 12, 17, 19, פרק ד', סעיפים 55, 56, 58 עד 60, פרקים ח' עד י"ג, סעיפים 109 עד 112, 118(1), (2), (5), (10) ו-16), סימנים ב' וג' ופרקים ט"ו וי"ח, לא יחולו לגבי כלי שיט שאינם משמשים למטרות מסחריות או שאורכם המירבי אינו עולה על 24 מטרים, ולגבי אנשי צוות המשרתים בכלי שיט כאמור.

(א1) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי השר, בהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, להחיל את ההוראות המנויות בסעיף הקטן האמור לגבי כלי שיט שאורכם המירבי אינו עולה על 24 מטרים ועיקר עיסוקם בדיג, ולגבי אנשי צוות המשרתים בכלי שיט כאמור."

ד ב ר י ה ס ב ר

צוות, חלות גם לעניין כלי שיט קטנים ומשיטים.

גם אמת המידה הקבועה כיום בסעיף 225(א) לעניין הגדרת כלי שיט קטן (שתפוסתו ברוטו היא פחות ממאה טונות) היא מיושנת ואין משמשים בה עוד. אמת המידה העדכנית לאבחנה בין כלי שיט קטנים לגדולים, המקובלת במדינות רבות (ובהן ארה"ב, אנגליה, אוסטרליה, ניו זילנד, גרמניה, צרפת, איטליה), היא אורך כלי השיט. כך, כלי שיט קטן הוא כלי שיט שאורכו המרבי אינו עולה על 24 מטרים. מוצע לפיכך לעדכן את נוסח הסעיף גם בעניין זה.

כפי שצוין לעיל, לא כל סעיפי חוק הימאות יחולו, על פי המוצע, על כלי שיט המשמשים למטרות תחביב על כלי שיט קטנים המשמשים למטרות מסחריות, ועל המשיטים של כלי שיט כאמור. סעיפי החוק שאינם מתאימים לאופי השיט של כלי שיט אלה לא יחולו עליהם – מדובר בסעיפים הכוללים הוראות אשר נועדו, לפי טבען ותכליתן, לחול על ימאים המשרתים בכלי שיט מסחריים גדולים, ובפרט אניות צי סוחר, המשייטות בהפלגות ארוכות ובמשך רוב ימות השנה נמצאות במרחק גדול מישאל, כאשר הימאים בהן מאוגדים ומיוצגים בידי ארגונים יציגים, ומועסקים על פי הסכמי עבודה קיבוציים. שאר הוראות החוק יחולו על כלל כלי השיט, לרבות כלי שיט קטנים המשמשים למטרות מסחריות וכלי שיט פרטיים; ואלה ההוראות בחוק הימאים, שעל פי המוצע יחולו על כלל כלי השיט:

סעיף 1, שעניינו הגדרות; סעיפים 2, 13 עד 16, 18 ו-20, שענינם קביעת תנאי כשירות כלליים לשירות בצוות ותפקידים מיוחדים הטעונים הסמכה וכן הוראות לעניין הכרה בתעודות מקבילות שניתנו מחוץ לישראל; פרק ג', שענינו הקמת המועצה להסמכת ימאים; פרק ה', שענינו קביעת סמכויותיו ותפקידיו של קברניט כלי שיט; פרק ו', שענינו משמעת בצוות כלי השיט בעת הפלגה; סעיף 57, שענינו סדרי עבודת הצוות בעת הפלגה וכן סעיפים 113 עד 115 הקובעים עבירות ימיות במהלך הפלגה, הרלוונטיות גם לצוותים של כלי שיט קטנים ושל כלי שיט שאינם משמשים למטרות מסחריות. מתוך פרק ט"ו, שענינו השיפוט המשמעתי של ימאים, מוצע להחיל על כלי שיט כאמור את הסעיפים הבאים: סעיף 116, שענינו ההגדרות; סעיף 117 הקובע את היקף תחולת הדין המשמעתי; מתוך עבירות המשמעתי המוגדרות בסעיף 118 מוצע להחיל על

סעיף 7 סעיף 225 לחוק הימאים, שענינו פטור, קובע בסעיף קטן (א) לאמור:

"(א) חוק זה לא יחול על כלי שיט שתפוסתם ברוטו היא פחות ממאה טונות כשהם מפליגים בתחום מימי החופין ומימי פנימיים של ישראל; אולם רשאי השר להחיל בצו הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, על סוגים מסויימים של כלי שיט כאמור, ולגבי כלי שיט שעיקר עיסוקם בדיג – בהתייעצות עם שר החקלאות."

בפסק הדין של בית המשפט לימאות נפסק, בניגוד לעמדת המדינה, כי סעיף 225(א) לחוק הימאים אינו מסמיך את שר התחבורה להחיל את הוראות השיפוט המשמעתי שבחוק הימאים, על משיטים. הלכה זו מותרת ספק בדבר סמכותו של השר להחיל על משיטים את מכלול הנושאים הקשורים להכשרה והסמכה של אנשי צוות, המוסדרים בפרק ב' לחוק הימאים.

זאת ועוד, סעיף 225(א) האמור קובע את אי תחולת חוק הימאים על כלי שיט קטנים בהתאם לאזור הפלגה של כלי השיט ("כשהם מפליגים בתחום מימי החופין ובמימי פנימיים של ישראל"). הוראה זו יוצרת דואליות נורמטיבית לגבי מקצת כלי השיט הקטנים (ספינות המורשות להפליג במסע בין-לאומי). בכך שעה שהם מפליגים בתחום מימי החופין של ישראל הם אינם כפופים להוראות חוק הימאים, ובצאתם ממימי החופין הם כפופים לו.

מוצע לתקן את סעיף 225(א) לחוק הימאים ולקבוע במפורש כי הוראות חוק הימאים יחולו גם על כלי שיט קטנים, בלא קשר לאזור הפלגתם, וכן על כלי שיט המשמשים למטרות תחביב, ועל משיטים של כלי שיט כאמור, למעט הוראות מסוימות שאינן רלוונטיות לעניין כלי שיט אלה, כפי שיפורט בהמשך. זאת, במקביל לתיקון המוצע בהגדרת המונח "צוות", היוצר הבחנה בין כלי שיט המשמשים למטרות מסחריות לכאלה שאינם משמשים למטרות כאמור (ר' דברי הסבר לסעיף 1 להצעת החוק). התיקון המוצע יסיר את הספק שעורר בית המשפט לימאות בפסק דינו, ויבהיר כי הוראות השיפוט המשמעתי מכוח סעיף 117 לחוק הימאים, כמו גם סמכותו של שר התחבורה והבטיחות בדרכים לקבוע הוראות לעניין כשירות והכשרה של אנשי

סעיפים 172 ו-172א לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיפים 4 ו-5 לחוק זה, יחולו גם על פסקי דין של בית המשפט לימאות בשבתו כבית משפט לערעורים שניתנו לפני תחילתו של חוק זה, ובלבד שטרם חלף המועד להגשת בקשת רשות ערעור עליהם בהתאם להוראות סעיף 172א(ב) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

עם זאת, מוצע להותיר על כנה את הסמכות הנתונה לשר התחבורה והבטיחות בדרכים, בהתייעצות עם שר החקלאות ופיתוח הכפר, לפי סעיף 225(א) כנוסחו היום, ולאפשר לו להחיל על ספינות קטנות שיעקר עיסוקן בדריג, את הוראות החוק שאינן מוחלות על כלי שיט קטנים לפי סעיף 225(א) כנוסחו המוצע. זאת, כדי להמשיך ולתת תוקף להסדר הקיים כיום בתקנות הספנות (ימאים), התשס"ב-2002, באשר לספינות המשמשות לדיג מכמורת.

כלי שיט קטנים את העבירות המנויות בפסקאות (3), (4), (6) עד (9), (11) עד (15) ו-(17) עד (19), הרלוונטיות יותר לתפקוד בכלי שיט קטן (אשר הפלגותיו אינן ממושכות או מרוחקות מאוד מהיבשה, ומתבצעות לא רק בהקשר מסחרי אלא גם בהקשר פרטי של תחביב, ספורט ופנאי); פרק ט"ז לחוק, שענינו הקמת בית הדין המשמעתי לימאים. פרק י"ז, הקובע הוראות מיוחדות ואיסורים לעניין עבודת נערים בכלי שיט; פרק י"ט, הקובע עבירות ועונשין; פרק כ', שענינו תחולתו הטריטוריאלית של החוק; פרק כ"א, שענינו הוראות שונות.